

Wytyczne w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej i komunikacyjno-informacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami

Rewitalizacja Parku Hutniczego w Zabrze

II etap:

wybieg dla psów,
plac zabaw dla dzieci,
siłownia zewnętrzna.

Opracowanie:

zespół z Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach:

dr arch. inż. Iwona Benek, iwona.benek@polsl.pl

konsultacje:

dr hab. inż. arch. Beata Brus - Kucharczyk, prof. PŚI, beata.kucharczyk-brus@polsl.pl

dr hab. inż. arch. Anna Szewczenko, prof. PŚI, anna.szewczenko@polsl.pl

29 sierpnia 2022 r.

Wytyczne w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej
i komunikacyjno-informacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami
Rewitalizacja Parku Hutniczego w Zabrze etap II:
wybieg dla psów, plac zabaw, siłownia zewnętrzna

Spis treści

I.	Wykaz stosowanych skrótów i definicji pojęć wykorzystywanych w dokumencie	4
II.	Podstawa opracowania	7
III.	Przedmiot opracowania	8
IV.	Wytyczne projektowe	10
1.	Wybieg dla psów	11
1.1.	Dojście do terenu i miejsca odpoczynku	12
•	Nawierzchnie ciągów pieszych:	12
1.2.	Furtka	12
1.3.	Informacja	12
1.4.	Miejsce odpoczynku i elementy małej architektury	15
1.5.	Kosze na śmieci	15
1.6.	Stojaki rowerowe	16
1.7.	Wodotrysk z wodą pitną	17
2.	Plac zabaw	18
2.1.	Dojście do terenu i miejsca odpoczynku	19
2.2.	Furtka	19
2.3.	Informacja	19
2.4.	Miejsce odpoczynku i elementy małej architektury	19
2.5.	Kosze na śmieci	19
2.6.	Stojaki rowerowe	19
2.7.	Wodotrysk z wodą pitną	19
2.8.	Minimalne wyposażenie miejskiego placu zabaw	20
2.9.	Toaleta publiczna	20
3.	Siłownia plenerowa	20
3.1.	Dojście do terenu i miejsca odpoczynku	21
3.2.	Informacja	21
3.3.	Miejsce odpoczynku i elementy małej architektury	21
3.4.	Kosze na śmieci	21
III.	Przepisy dotyczące realizacji dostępności architektonicznej	22

I. Wykaz stosowanych skrótów i definicji pojęć wykorzystywanych w dokumencie

Wytyczne	Wytyczne w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej i komunikacyjno-informacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami Rewitalizacja Parku Hutniczego oraz Tężni Solankowych przy ul. Dorotki 3 i przy ulicy Kondratowicza w Zabrzu
Konwencja	Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. 2012 poz. 1169)
Prawo Budowlane	Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U z 2019 r., poz. 1186, z późn. zm.),
warunki techniczne dla budynków	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 2015 poz. 1422);
warunki techniczne dla dróg publicznych	Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. 2016 poz. 124)
warunki technicznych dla drogowych obiektów inżynierskich	Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 30 maja 2000 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie (Dz. U. 2000 poz. 735 z późn. zm.)
Rozporządzenie ws. znaków i sygnałów drogowych	Rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. 2002 poz. 1393 z późn. zm.)
Norma ISO 21542:2011	Norma ISO 21542:2011 Building construction – Accessibility and usability of the built environment
bariery przestrzenne	osoby ze szczególnymi potrzebami napotykają na swojej drodze różne przeszkody, utrudniające im poruszanie się i wykonywanie podstawowych czynności. Są to elementy i zespoły elementów funkcjonalnych, elementy budowlane wbudowane w obiekty oraz urządzenia techniczne związane z obiektami, ich otoczeniem i zagospodarowaniem przestrzeni, które ze względu na swoją formę, wielkość, bądź sposób użytkowania, stanowią utrudnienia, a nawet często uniemożliwiają wykonywanie czynności ludziom o obniżonej sprawności fizycznej i ograniczonej swobodzie poruszania się. Określa się je potocznie jako „bariery przestrzenne”. Istniejące bariery przestrzenne można podzielić na: <ul style="list-style-type: none"> • zewnętrzne - związane bezpośrednio z rozwiązaniami komunikacyjnymi, tj. komunikacją pieszą, drogową, szynową, autobusową i urządzeniami towarzyszącymi; • wewnętrzne – związane bezpośrednio z formą i funkcją użytkową różnego rodzaju obiektów kubaturowych.
ciąg pieszy	ogólnie dostępna, przestrzennie wydzielona trasa piesza, prowadzona samodzielnie, niezależnie od trasy kołowej
grupy szczególnie wrażliwe	grupy społeczne borykające się z problemami społecznymi i zdrowotnymi np. dzieci, młodzież, kobiety, osoby niepełnosprawne i starsze w kontekście ich podatności (wrażliwości) na zjawiska deprywacji społecznej, dyskryminacji, ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz przemocy. Istotne z punktu widzenia projektowania uniwersalnego jest poznanie i analiza wpływu czynników (determinant), wpływających na powstawanie problemów społecznych i zdrowotnych w tych grupach, a także jak rozwiązywać problemy przestrzenne z punktu widzenia potrzeb wrażliwych grup społecznych.

<i>kontrast barwny</i>	obliczany jest na podstawie porównania współczynników odbicia światła (ang. Light Reflectance Value – LRV) sąsiadujących ze sobą powierzchni. Im większa różnica wartości LRV pomiędzy dwoma kolorami, tym wyższy kontrast pomiędzy nim
<i>niepełnosprawność</i>	niepełnosprawność to długotrwały stan, w którym występują pewne ograniczenia w prawidłowym funkcjonowaniu człowieka. Spowodowane są one na skutek obniżenia sprawności funkcji fizycznych lub psychicznych. Jest to także uszkodzenie, czyli utrata lub wada psychiczna, fizjologiczna, bądź w jakimś zakresie wadliwa struktura anatomiczna organizmu. Utrata ta może być całkowita, częściowa, trwała lub okresowa, wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub zmienna
<i>obiekty małej architektury i meble miejskie</i>	wszystkie niewielkie obiekty, w szczególności: ławki, słupy ogłoszeniowe, tablice informacyjne, stojaki rowerowe, wodotryski i inne obiekty architektury ogrodowej oraz obiekty służące rekreacji codziennej i utrzymaniu porządku, np. kosze na śmieci
<i>opis w alfabecie Braille’a</i>	opis w alfabecie dotykowym umożliwiającym zapisywanie i odczytywanie tekstów osobom niewidomym
<i>osoby z niepełnosprawnościami</i>	każda osoba dotknięta czasowymi lub trwałymi ograniczeniami fizycznymi, sensorycznymi lub intelektualnymi, które to ograniczenia mogą utrudniać tej osobie – w zetknięciu z barierami – pełne i skuteczne funkcjonowanie w środowisku ¹ . Wyróżniamy różne rodzaje niepełnosprawności, od tych nabytych w drodze dziedziczenia genetycznego, w wypadku, w procesie starzenia się, aż do ich kombinacji. Każdy użytkownik posiada w związku z tym unikalne cechy i wymogi związane z dostępnością. Możliwości i ograniczenia osób niepełnosprawnych o różnych rodzajach i stopniach niepełnosprawności warunkują, jak mogą funkcjonować w społeczeństwie. Uwarunkowania te zależą od niepełnosprawności, które ze względów funkcjonalnych możemy podzielić na cztery rodzaje. 1. Osoby z niepełnosprawnością fizyczną: a) osoby z uszkodzonym narządem ruchu, b) osoby z przewlekłymi schorzeniami narządów wewnętrznych; c) osoby z niepełnosprawnością narządu mowy; 2. Osoby z niepełnosprawnością sensoryczną: a) osoby niewidome i słabowidzące, b) osoby niesłyszące i słabosłyszące, c) osoby głuchoniewidome; 3. Osoby z niepełnosprawnością psychiczną : a) osoby umysłowo upośledzone z niesprawnością intelektualną, b) osoby psychicznie chore z zaburzeniami osobowości i zachowania; 4. Osoby z niepełnosprawnością złożoną, dotknięte więcej niż jedną niepełnosprawnością - wystąpić tu mogą połączenia różnych, wymienionych powyżej niepełnosprawności, np. osoba niewidoma z umysłowym upośledzeniem, osoba z uszkodzonym narządem ruchu z zaburzeniami psychicznymi itp.
<i>osoby ze szczególnymi potrzebami</i>	osoby ze szczególnymi potrzebami to osoby, które ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajdują, muszą podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia barier, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami.

¹ Europejska Agencja Kolejowa, Przewodnik stosowania TSI dla podsystemu „Osoby o ograniczonych możliwościach poruszania się”, rozdz. 2.2.1.

<i>pas ostrzegawczy</i>	zbiór pól uwagi ułożonych w jednej linii i umieszczonych w poziomie posadzki; wymagane, aby pas był kontrastowy; umieszczany m. in. przed przejściami dla pieszych, schodami, wejściami do budynków oraz na peronach, w celu poinformowania użytkownika o zbliżaniu się do strefy niebezpiecznej ²
<i>pas prowadzący</i>	element ścieżki dotykowej, ciąg o szerokości 25–50 cm, zbudowany z elementów z podłużnymi wypukłościami (np. płyty ryflowane), ułożony powyżej lub w poziomie posadzki / chodnika ³
<i>pochylnia</i>	element przestrzeni lub budynku umożliwiający pokonanie różnicy poziomów bez konieczności pokonywania stopni.
<i>pole oczekiwania</i>	szczególny rodzaj pola uwagi, stosowany w obrębie przystanków komunikacji miejskiej. Wyznaczane jest na wysokości drzwi pojazdu, które są uniwersalnie dostępne dla wszystkich grup pasażerów: zarówno osób poruszających się na wózkach, osób niewidomych czy też osób starszych (miejsca dostępne z poziomu posadzki)
<i>pola uwagi</i>	pola, na których umieszczono elementy punktowo wypukłe w układzie prostokątnym lub przekątnym; umieszczane w miejscach zmiany kierunku ścieżki dotykowej, jej rozgałęzieniach i przed punktami docelowymi, do których doprowadza ścieżka ⁴
<i>projektowanie uniwersalne</i>	definicja twórcy filozofii projektowania uniwersalnego - Rona 'Mace'a, rozwinięta przez Centrum Universal Design przy North Carolina State University, mówi że jest to <i>projektowanie produktów oraz otoczenia tak, aby były one dostępne dla wszystkich ludzi, w największym możliwym stopniu, bez potrzeby adaptacji bądź wyspecjalizowanego projektowania</i> . Strategię projektowania uniwersalnego można zastosować przy tworzeniu produktów i otoczenia we wszystkich sektorach i dziedzinach. Termin: „otoczenie” odnosi się do wszystkich rodzajów środowisk kształtowanych przez człowieka. Termin „produkty” obejmuje tu również produkty i oprogramowanie nowych technologii informatycznych i komunikacyjnych a także produkty wykorzystywane przy świadczeniu usług. Wymagania projektowania uniwersalnego w sektorze usług są powiązane z fizycznymi i technicznymi warunkami wpływającymi na możliwość dostępu, bądź użytkowania danej usługi. W dziedzinie edukacji, projektowanie uniwersalne powiązane jest z fizycznymi i technicznymi warunkami otoczenia, w którym prowadzone jest nauczanie.
<i>system prowadzenia (ścieżka dotykowa)</i>	zbiór elementów wypukłych umieszczonych na poziomie posadzki, umożliwiających ich wyczuwanie przez dotyk, stanowiący oznakowanie granicy stref zagrożenia
<i>tyflografika</i>	graficzne odwzorowanie i przedstawienie rzeczywistości w sposób dostępny dotykowo, przy zastosowaniu skali i proporcji.
<i>użytkownicy</i>	wszystkie osoby przebywające w przestrzeniach publicznych, niezależnie od ich wieku, płci i stopnia sprawności.

² Projektowanie i adaptacja przestrzeni..., s. 21

³ Projektowanie i adaptacja przestrzeni..., s. 20

⁴ Projektowanie i adaptacja przestrzeni..., s. 20-21

II. Podstawa opracowania

Opracowanie zostało przygotowane w ramach Programu Rozwój Lokalny finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014 - 2021.

Celem projektu jest wzrost dostosowania miasta Zabrze do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostępności architektonicznej, komunikacyjnej, informatycznej.

Niniejsze opracowanie stanowi zbiór rozwiązań rekomendowanych dla projektu rewitalizacji Parku Hutniczego w Zabrzu (etap II) w zakresie: wybiegu dla psów, placu zabaw dla dzieci oraz siłowni zewnętrznej (wg przekazanej koncepcji).

W ramach opracowania przedstawiono wytyczne projektowania terenu oraz elementów składających się na projekt architektoniczno – budowlany, który powinien być przygotowany zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego oraz powinien tworzyć przestrzeń dostępną dla wszystkich grup użytkowników, ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami.

Dokumentacja musi być zgodna z przepisami prawnymi obowiązującymi na dzień wystąpienia o pozwolenie na budowę lub dokonania stosownego zgłoszenia. Wykonawca zobowiązany jest do śledzenia ewentualnych zmian w przepisach obowiązujących i nowo wprowadzanych oraz stosować je na bieżąco. Dokumentacja musi odpowiadać aktualnie obowiązującym przepisom, a w szczególności spełniać wymogi:

- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz. U. nr 202/04, poz. 2072 z późn. zm.);
- Prawa Budowlanego (Dz.U. nr 156/2006 poz. 1118 z późn. zm.);
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie z dnia 12 kwietnia 2002 r. (Dz.U. Nr 75, poz. 690 z późn. zm.);
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie określania metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym (Dz. U. nr 130/04, poz. 3 z późn. zm.);
- Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz.U. nr 202/04, poz. 2072 z późn. zm.);
- Ustawy z 11.09.2019 r. Prawo zamówień publicznych;
- **Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. 2019 poz. 1696).**

Usługi projektowe dotyczą terenów i obiektów należących do Miasta Zabrze, w związku z tym Zamawiający dysponuje prawami własności upoważniającymi do przeprowadzenia prac projektowych i muszą być wykonane w myśl zasad i celów Projektowania Uniwersalnego.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 „*Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych*” poprzez Projektowanie Uniwersalne (PU) należy rozumieć projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania.

Zasady PU: sprawiedliwe wykorzystanie; elastyczność użytkowania; prosta i intuicyjna obsługa; zauważalna informacja; tolerancja dla błędów; niewielki wysiłek fizyczny; wymiary i przestrzeń dostępne i użyteczne

Cele PU: *Body fit* – środowisko dostosowane do szerokiej gamy rozmiarów ciała i jego możliwości; *Comfort* – komfortowe warunki dla funkcjonowania organizmu każdego człowieka; *Awareness* – łatwą dostrzegalność najważniejszych informacji; *Understanding* – pewność, iż sposoby działania i użytkowanie są dla niemal każdego użytkownika intuicyjne, przejrzyste i jednoznaczne; *Wellness* – przyczynienie się do promocji zdrowia, unikania chorób i zapobiegania urazom; *Social integration* – pewność, że każda grupa traktowana będzie z godnością i szacunkiem; *Personalization* – możliwość wyboru i wyrażania indywidualnych preferencji.

III. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest przedstawienie wytycznych dotyczących: **Rewitalizacji Parku Hutniczego w Zabrzu**

W **etapie II** realizacji rewitalizacji Parku Hutniczego przewiduje się projekt i realizację:

- wybiegu dla psów,
- placu zabaw,
- siłowni plenerowej.

REWITALIZACJA PARKU HUTNICZEGO
W ZABRZU
- Koncepcja projektowa 05 -

[illegible]

Ryc. Rewitalizacja Parku Hutniczego w Zabrzu.

Koncepcja przekazana przez UM Zabrze wykonana przez A. Zientek, P. Siwik, 04.2022 r.

IV. Wytyczne projektowe

Rozdział zawiera wytyczne istotne z punktu widzenia pracy projektantów i osób zaangażowanych w proces projektowy. Wytyczne dotyczą likwidacji barier mogących pojawić w projekcie na etapie II zagospodarowania działki i projektowania elementów wykończenia i wyposażenia terenu (wybieg dla psów, plac zabaw, siłownia zewnętrzna), m.in. poprzez wprowadzanie ułatwień w korzystaniu z przestrzeni publicznej, które są zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego.

Niniejsze wytyczne odwołują się do polskich przepisów prawnych, jak również standardów z innych krajów europejskich. Celem było stworzenie założeń ujednolicających rozwiązania techniczne i przestrzenne. Należy podkreślić, że w procesie projektowania konkretnego zagospodarowania działki istotne i niezbędne jest indywidualne podejście i interpretacja przedstawionych zasad projektowania.

W niniejszym rozdziale podjęto próbę przedstawienia wytycznych dostępności w celu wdrożenia rozwiązań przyjaznych wszystkim użytkownikom przestrzeni otwartych.

Na dostępność terenów rekreacyjnych i miejskiej zieleni publicznej składa się wiele elementów. Są to przede wszystkim:

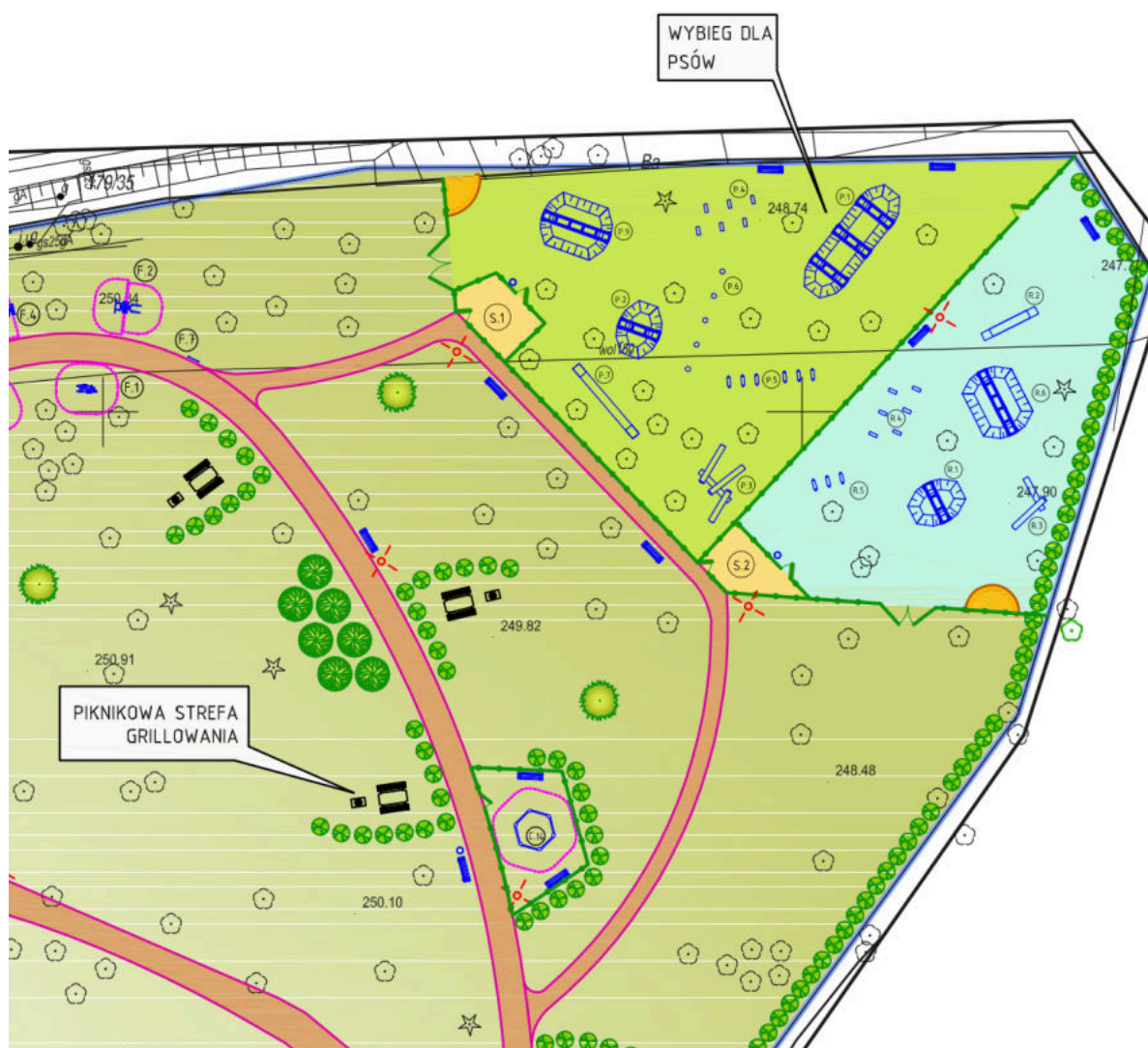
- **dostępność strefy dojścia** – w szczególności: komunikacja publiczna wraz z infrastrukturą przystankową / dworcową, strefa parkingowa w pobliżu terenu rekreacyjnego, ciągi piesze,
- **dostępność strefy wejściowej** – w szczególności: wygodna i dostępna strefa wejściowa, elementy komunikacji pionowej (schody, pochylnie),
- **dostępność całego obszaru terenu rekreacyjnego** – w szczególności: ergonomiczne i dostępne ciągi piesze, dostępne i wygodne punkty widokowe i inne miejsca,
- **dostępność infrastruktury** – w szczególności: dostępne elementy wyposażenia, mała architektura i meble miejskie, dostępne toalety publiczne,
- **dostępność informacji** – w szczególności: serwisu internetowego nt. danego terenu (niniejszy dokument nie zajmuje się dostępnością cyfrową), tablice informacyjne, oznaczenia wizualne i infografiki, informacja głosowa, informacja dotykowa.

W każdym przypadku, na etapie projektowania i wykonywania miejskich terenów rekreacyjnych i zielonych, należy brać pod uwagę dostępność wszystkich wymienionych elementów.

1. Wybieg dla psów

Strefa dla psów zaprojektowana została w północno – wschodniej części parku. Do terenu prowadzi ciąg pieszy z nawierzchnią mineralną. Na teren dla psów prowadzą dwa wejścia: jedno na wybieg dla psów, drugi na teren ćwiczeń dla psów.

Teren wybiegu dla psów jest ogrodzony na nawierzchni trawiastej o powierzchni 1256,00 m².

Ryc. Fragment zagospodarowania terenu Parku Hutniczego z wybiegiem dla psów.
Koncepcja przekazana przez UM Zabrze wykonana przez A. Zientek, P. Siwik, 04.2022 r.

1.1. Dojście do terenu i miejsca odpoczynku

Do wejść na teren wybiegu dla psów oraz do miejsc odpoczynku należy doprowadzić utwardzone dojście (opracować wg wytycznych z etapu I, rozdział: pkt. 2.2. Ciągi piesze).

Wytyczne:

- Rekomendowana szerokość trasy wolnej od przeszkód wynosi 1,80 m, minimalna dopuszczalna – 1,00 m.
- Nawierzchnie ciągów pieszych:
 - dopuszcza się stosowanie nawierzchni gruntowej stabilizowanej lub wzmocnionej geokratami stalowymi oraz nawierzchni z tworzyw sztucznych;
 - w przypadku nawierzchni ażurowych średnica oczka lub rozstaw szczelin nie powinny przekraczać 10 mm (w uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest maksymalnie 20 mm).

1.2. Furtka

Szerokość furtki wynosi min. 90cm.

Furtka powinna być wyróżniona kontrastowo na tle otoczenia lub ogrodzenia, na poziomie min. 50% LRV.

- Zamknięcie furtki powinno się znajdować na wysokości 80-110 cm.
- Zamknięcie w kolorze kontrastowym do furtki.
- Przed furtką strefa manewrowa o wymiarach 1,5 x 1,5 m poza strefą otwierania furtki.
- Przy furtce zapewnić oświetlenie sztuczne.

1.3. Informacja

wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 4. Znaki i tablice informacyjne)

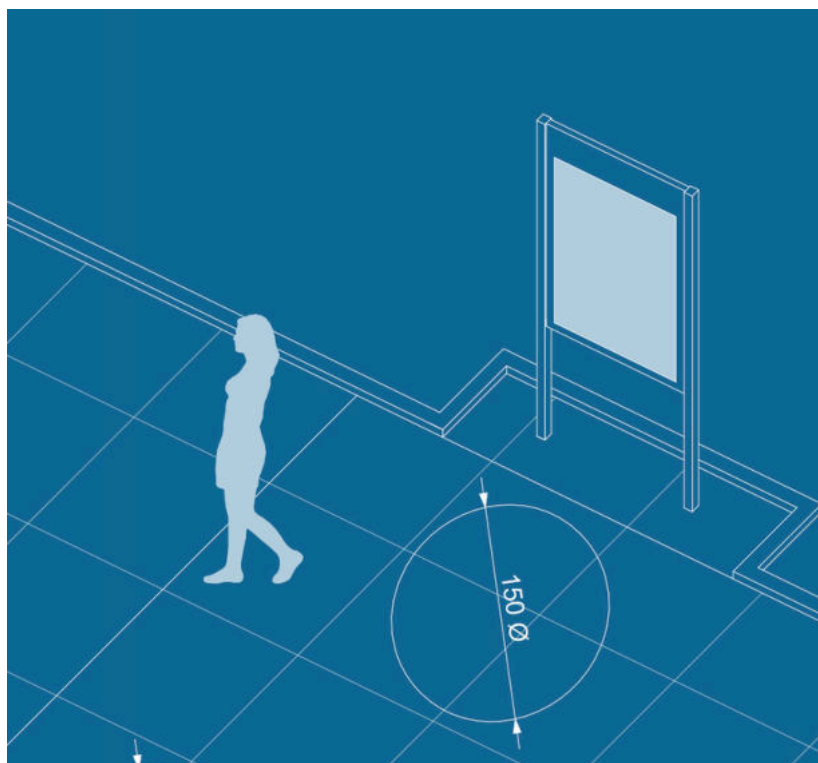
Informacja musi zostać przygotowana w formie graficznej, dotykowej lub dźwiękowej.

Lokalizacja:

- Umieścić tablice informacyjną przy wejściach na teren wybiegu dla psów, w dobrze widocznym miejscu z dojścia do terenu.
- Miejsce informacji powinno być zlokalizowane w zatoce odsuniętej od ciągu komunikacyjnego lub w jego załomach (poza szerokością użytkową chodnika), jednak w taki sposób, aby można było do niego podejść. Powinno być tak ustawione, aby osoby stojące, jak i poruszające się na wózkach mogły przeczytać i zrozumieć zawarte w nich informacje. Powinny być dobrze oświetlone światłem, które nie oślepia. Tablica lub znak musi stać na nawierzchni utwardzonej betonowej (płyty lub kostka) lub asfaltowej. Na terenach parkowych dopuszcza się nawierzchnię gruntową stabilizowaną lub wzmocnianie geokratami stalowymi lub z tworzyw sztucznych o wymiarze/średnicy "oczka" $\leq 2\text{cm}$.

Oznaczenia wymaga:

- Układ terenu wybiegu dla psów z wejściami i odległościami pomiędzy nimi.
- Dostępność ścieżek, ich długość.

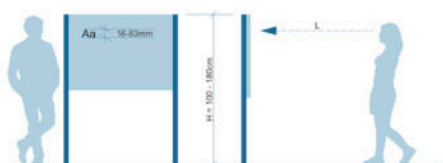

Ryc. Lokalizacja tablicy informacyjnej przy ciągu pieszym. Opracowanie własne

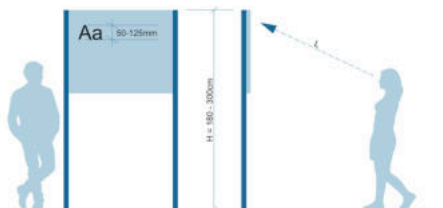
Informacje należy wykonać w sposób trwały, estetyczny i bardzo czytelny. Ze względu na lokalizację na zewnątrz tablice powinny być wykonane z materiału odpornego na warunki atmosferyczne i wandalizm.

Projekt graficzny tablicy informacyjnej zewnętrznej:

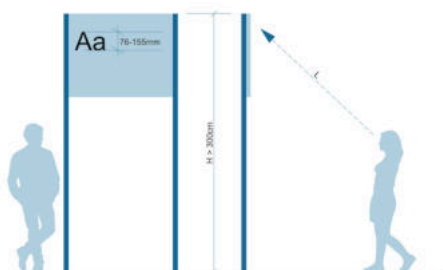
- Wytyczne formalne:
 - tablica informacyjna zawieszona na wysokości 1,2 - 1,6 m;
 - należy przewidzieć wolną przestrzeń na nogi osoby na wózku inwalidzkim do wys. 0,65 m;
 - elementy służące użytkownikowi do obsługi powinny być umieszczone na wysokości 0,70–1,20 m od posadzki (np. ekrany dotykowe).
- Informacje opisowe:
 - oznaczenia i informacje pisemne, literowe, graficzne skonstrastowane kolorystycznie z tłem (LRV 60%);
 - zastosować odpowiednio dużą wielkość liter (minimalna wysokość tekstu wynosi 15 mm i jest obliczana na podstawie wzoru: $HT = 0,02-0,03 \times L$, gdzie HT oznacza wysokość tekstu, L oznacza odległość od tekstu);
 - w zapisanym tekście zastosować bezszeryfowy krój czcionek, np. Arial, Helvetica, Verdana, przy użyciu wielkich i małych liter;
 - kluczowe informacje należy zapewnić w alfabecie Braille'a.

L - odległość wzroku [m]	do 1,85	1,85	2,15	2,80	3,30	3,90	4,60	5,20	5,80	6,40	7,00	7,60
min. wysokość znaków [mm]	16	20	25	32	38	45	50	57	64	70	76	83

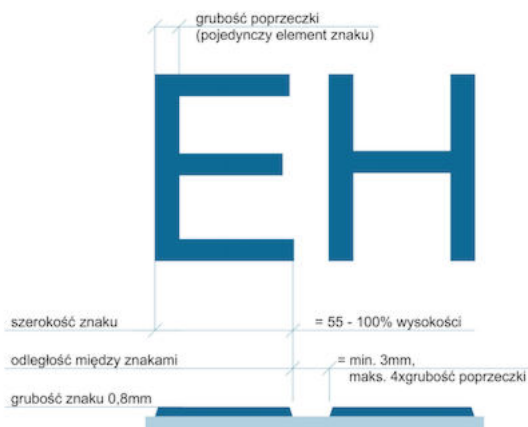

L - odległość wzroku [m]	do 4,60	4,60	5,20	5,80	6,40	7,00	7,60	8,20	8,80	9,40	10,0	10,6
min. wysokość znaków [mm]	50	57	64	70	76	83	90	95	100	110	115	125

L - odległość wzroku [m]	do 6,40	6,40	7,00	7,60	8,20	8,80	9,40	10,0	10,6	11,3	12,0	12,5
min. wysokość znaków [mm]	76	83	90	95	100	110	115	120	127	135	140	155

Ryc. Zależność wielkości kroju czcionki od odległości odbiorcy. Opracowanie własne

Ryc. Wytyczne dla liter. Tzw. "tactile signs" – czyli wyniesienie czcionki na wysokość 0,8 mm nad poziom tablicy. Wspomaga to odczytywanie tekstu przez osoby z niepełnosprawnością wzroku.

Opracowanie własne

Znaki:

- Znaki powinny być widoczne i proste do zrozumienia i odczytania.
- Znaki powinny zawierać symbole rozpoznawane międzynarodowo, jeśli to możliwe wyrażone piktogramami.
- Symbole w postaci strzałek powinny być duże, aby wskazać kierunek.
- Znaki powinny być w kontrastujących barwach i odcieniach, należy unikać ryzyka olśnienia poprzez użycie matowych lub satynowych powierzchni.

- Znaki zawieszone powinny znajdować na wysokości większej niż 200cm nad poziomem posadzki.
- Znaki powinny być odpowiednio oświetlone.
- Tam, gdzie widoczność informacji istotna jest także w nocy, można zastosować farbę fluoroesencyjną.

Forma dotykowa:

- Zastosować wypukłe cyfry, a informację dotykową umieścić na ścianie na wysokości 1,3-1,6m jako oznaczenie w alfabecie Braille'a wykonane zgodnie ze standardem Marburg Medium lub podobnym.

Forma dźwiękowa:

- Pobierana przez kod QR lub bikon (RFID).
- Można wykorzystać tzw. Totupoint (system znaczników dla osób niewidomych) w celu odtworzenia dodatkowych informacji dźwiękowych dla zainteresowanych osób.

1.4. Miejsce odpoczynku i elementy małej architektury

wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 2.4.1. Aranżacja miejsc odpoczynku). Wytyczne dla miejsca odpoczynku, które należy wyznaczyć na placu ćwiczeń dla psów oraz na wybiegu dla psów:

- Wyznaczyć w pobliżu wejść miejsca odpoczynku – co najmniej jedno miejsce do siedzenia;
- Miejsce do odpoczynku powinno być wyposażone w siedzisko (ławkę) z podłokietnikami ułatwiającymi siadanie i wstawanie oraz miejsce do zaparkowania wózka. Ławka powinna być wykonana z materiału przyjaznego bez względu na warunki atmosferyczne, zastosować zaokrąglenie krawędzi, nie zaleca się stosowania siedziska metalowego. Ławka powinna być ustawiona na nawierzchni kontrastowej do ciągu głównego. Poszczególne ławki mogą mieć zróżnicowaną w granicach między 0,45 m, a 0,475 m wysokość, głębokość od 0,45 m do 0,5 m. Miejsce odpoczynku nie powinno zawężać skrajni trasy wolnej od przeszkód.
- Zaleca się aby obok ławki było miejsce dla osoby poruszającej się na wózku. Miejsce postoju dla osoby na wózku powinno mieć wymiary min. 140 cm głębokości (zalecane 180 cm) i min. 90 cm szerokości.
- Poza miejscem do siedzenia można na terenie umieścić tzw. przysiadki: wysokość siedziska powinna wynosić w granicach 0,70-0,75 m.
- Strefę odpoczynku wydzielić pasem fakturowym lub odmienną nawierzchnią.

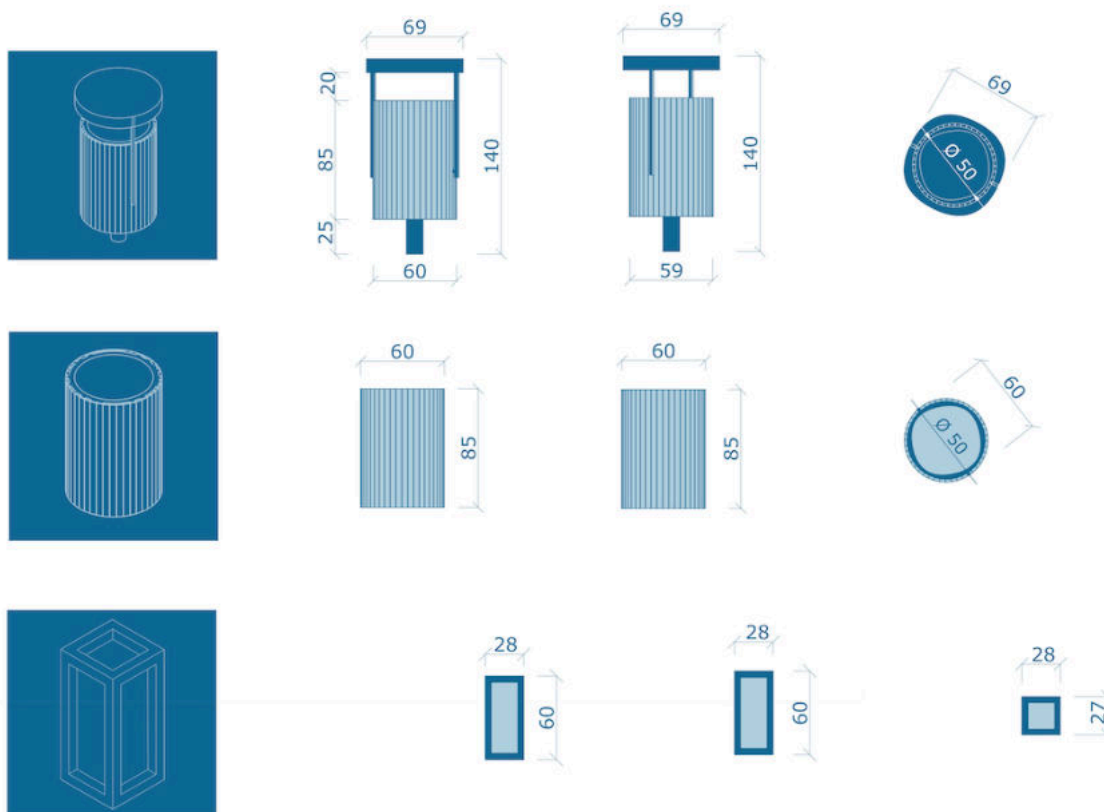
1.5. Kosze na śmieci

wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 2.4.4. Kosze na śmieci).

Wytyczne:

- Umieścić na terenie kosze na śmieci w odległości min. 3m od ławki;

- Kosze na śmieci powinny być w kolorze kontrastującym do nawierzchni;
- Całkowita wysokość kosza nie może przekraczać 1,40 m, a miejsce wrzucania śmieci powinno znajdować się na wysokości do 1,00 m.
- W celu zapewnienia bezpieczeństwa niedozwolone jest stosowanie koszy na śmieci o ostrych krawędziach (mogących powodować ryzyko zranienia użytkowników).

Ryc. Przykłady koszy na śmieci. Opracowanie własne.

1.6. Stojaki rowerowe

wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 2.4.5. Stojaki rowerowe)

Lokalizacja stojaków:

- Montaż stojaków rowerowych przed utwardzonymi wejściami na teren wybiegu dla psów, w kolorze, który będzie stanowił kontrast do nawierzchni.
- Stojaki wraz z opartymi o nie rowerami powinny zajmować przestrzeń poza skrajnią trasy wolnej od przeszkód, wydzielonej od miejsca parkowania rowerów pasem faktury z kostki kamiennej łamanej o szerokości minimum 30 cm.
- Należy zapewnić dojazd rowerem w bezpośrednie pobliże stojaka (np. obniżyć krawężnik).

Forma i kształt stojaków rowerowych:

- Konieczne jest wyraźne skonstrastowanie stojaków rowerowych i tła, na którym się znajdują.
- W celu zapewnienia bezpieczeństwa niedozwolone jest stosowanie stojaków rowerowych o ostrych krawędziach (mogących powodować ryzyko zranienia użytkowników).
- Zaleca się aby stojaki były „U-kształtne” (ocynkowane ogniowo lub kwasoodporne, grubość ścianki rury nie może być cieńsza niż 3,2 mm).
- Umożliwiały wygodne parkowanie każdego typu roweru (grubość opon do 8 cm, średnica koła do 0,7 m oraz koszyk z przodu i z tyłu roweru o szerokości do 0,6 m znajdujący się 0,6 m nad ziemią).
- Posiadały przekrój nie grubszy niż 8 cm, aby zapewnić możliwość zapięcia roweru zamknięciem typu U-lock.
- Były trwale przymocowane do podłoża.
- Nie dopuszcza się stosowania stojaków umożliwiających zapięcie roweru jedynie za koło i nie dających możliwości oparcia roweru o ramę.
- Zaleca się oznakować stojaki rowerowe przy pomocy wodoodpornych naklejek z informacją o bezpiecznym sposobie przypinania roweru.

1.7. Wodotrysk z wodą pitną

wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 2.4.7. Wodotryski z wodą pitną)

Na terenie wybiegu dla psów należy zapewnić dostęp do wody pitnej. Wodotryski powinny być wyznaczone przy ciągach pieszych wyznaczonych na terenie wybiegu, tak aby mogły z niego skorzystać samodzielnie osoby ze szczególnymi potrzebami.

Wytyczne:

- W obrębie jednego urządzenia należy zapewnić przynajmniej jeden kran oraz jeden przycisk obsługujący wodotrysk, znajdujący się na wysokości w przedziale od 0,75 do 0,90 m od poziomu nawierzchni.
- W obrębie jednego urządzenia rekomenduje się montaż kilku kranów na różnych wysokościach – dla wygody osób bardzo wysokich lub niskich, dzieci oraz użytkowników wózków. Zalecane jest zapewnienie minimalnej wysokości strumienia wody w wodotrysku równej 0,10 m (w celu wygodnego nalania wody do kubka lub szklanki).
- Kształt i lokalizacja wodotrysku powinny pozwalać na pozostawienie pod nim wolnej przestrzeni o wymiarach: 0,70 m wysokości, 0,90 m szerokości i 0,60 m głębokości. Konieczne jest także pozostawienie przed wodotryskiem wolnej przestrzeni manewrowej o wymiarach 1,50 x 1,50 m. Jeśli wodotrysk zamontowany jest na ścianie, kran wody pitnej powinien zostać zlokalizowany w odległości 0,45–0,50 m od tej ściany, na wysokości w przedziale od 0,75 do 0,90 m od poziomu nawierzchni.
- Wodotryski powinny zostać oznaczone w sposób zauważalny i zrozumiały dla wszystkich użytkowników. Konieczne jest także wyraźne skonstrastowanie wodotrysku i tła, na którym się znajduje, a w celu zapewnienia bezpieczeństwa nie należy stosować urządzeń o ostrych krawędziach (mogących powodować ryzyko zranienia użytkowników).
- Przy wodotrysku musi się znajdować poidło dla psów.

_wodotrysk

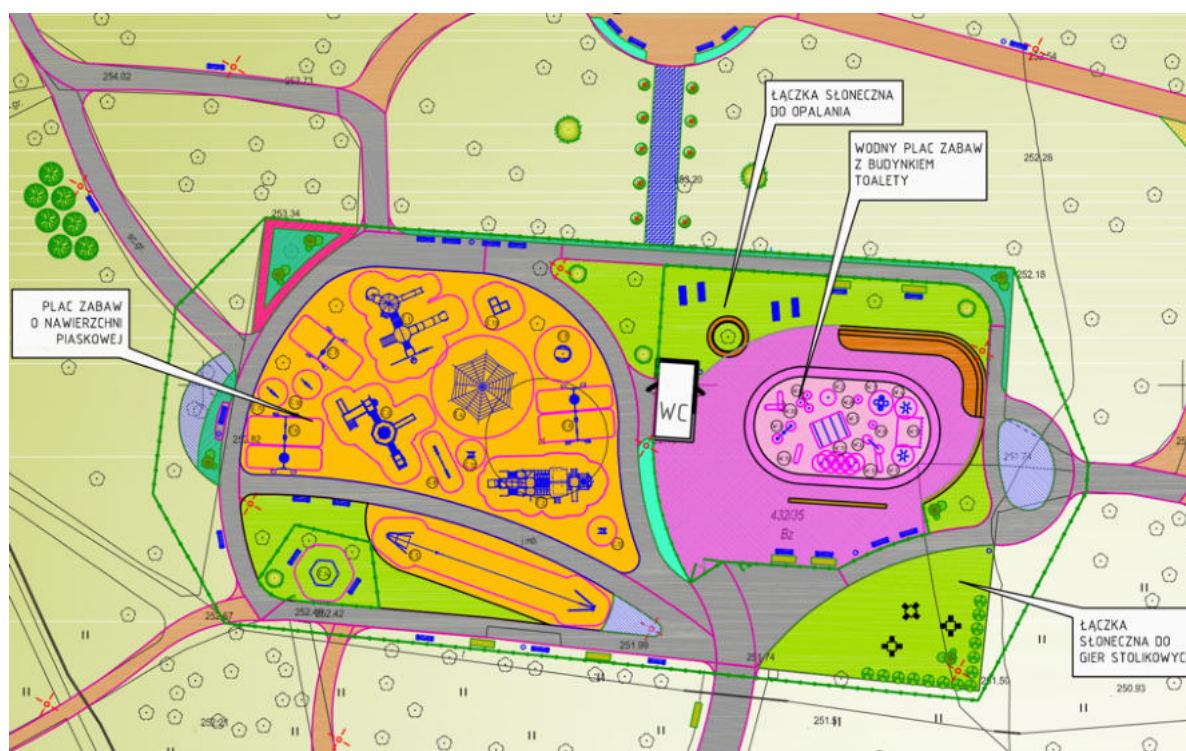

Ryc. Wodotrysk. Opracowanie własne

2. Plac zabaw

Place zabaw zaprojektowane zostały w północno – zachodniej części parku. Do terenu prowadzi kilka ciągów pieszych z nawierzchniami: betonową, mineralną oraz z poliuretanową. Tereny placu zabaw podzielono na:

- Wodny plac zabaw o powierzchni 158,500 m² pokryty nawierzchnią dla stref mokrych.
- Plac zabaw o powierzchni 971,00 m² pokryty jest nawierzchnią poliuretanową.
- Teren łączek o nawierzchni trawiastej.

Ryc. Fragment zagospodarowania terenu Parku Hutniczego z placami zabaw.
Koncepcja przekazana przez UM Zabrze wykonana przez A. Zientek, P. Siwik, 04.2022 r.

Place zabaw są ogrodzone ogrodzeniem o wysokości 0,9 m z furtkami, znajduje się na nich toaleta publiczna.

Wytyczne ogólne opracować wg wytycznych z etapu I, rozdział: pkt. 2.5. place zabaw).

2.1. Dojście do terenu i miejsca odpoczynku

opracować wg wytycznych z etapu I, rozdział: pkt. 2.2. Ciągi piesze oraz wg wytycznych z etapu II, pkt. 1.1).

2.2. Furtka

opracować wg wytycznych z etapu II, pkt. 1.2.

2.3. Informacja

Opracować wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 4. Znaki i tablice informacyjne) oraz wg wytycznych z etapu II, pkt. 1.3.

Dodatkowo informacja w formie wizualnej, dotykowej lub dźwiękowej o:

- Układzie urządzeń i zagospodarowaniu placów zabaw (z systemem orientacji przestrzennej dla osób niewidomych z dotykowym planem placu (makieta) umieszczoną w strefie wejściowej).
- Lokalizacji toalety ogólnodostępnej odległej o max 200 metrów.

2.4. Miejsce odpoczynku i elementy małej architektury

wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 2.4.1. Aranżacja miejsc odpoczynku) oraz wg wytycznych z etapu II, pkt. 1.4.

Miejsca odpoczynku wyznaczyć przy poszczególnych strefach terenu placów zabaw – co najmniej jedno miejsce wg wytycznych, miejsce zacienione (pergola lub wiata).

2.5. Kosze na śmieci

wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 2.4.4. Kosze na śmieci) oraz z etapu II, pkt.

2.6. Stojaki rowerowe

wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 2.4.5. Stojaki rowerowe)

Dodatkowe wymagania:

- Zadaszony parking rowerowy.
- Stojaki rowerowe z uwzględnieniem potencjalnej ilości użytkowników (min. 5).
- Stojaki rowerowe dla dzieci.

2.7. Wodotrysk z wodą pitną

wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 2.4.7. Wodotryski z wodą pitną).

Zaleca się umieszczenie co najmniej jednego wodotrysku w sąsiedztwie toalety publicznej.

2.8. Minimalne wyposażenie miejskiego placu zabaw

Wytyczne:

- Piaskownica z możliwością podjechania do niej przez dziecko na wózku oraz siedzisko z uchwytem do samodzielnego przesiadania do piaskownicy.
- Minimum jedno urządzenie ruchome, tj. huśtawka wahadłowa (typu „bocianie gniazdo”), bujak sprężynowy z oparciem, bujak typu „tuba” lub bujak tandem.
- Huśtawka ważka z oparciem lub jako huśtawka tandem z możliwością skorzystania z niej przez dziecko wspólnie z opiekunem.
- Zjeżdżalnia.
- Integracyjne urządzenie do ćwiczeń (dwu stanowiskowe).
- Boisko z utwardzoną nawierzchnią do gier zespołowych jako min.: jeden kosz lub bramka do gry z łapaczem piłek.
- Zestaw zabawowy integracyjny.
- Domek do zabaw z możliwością wjazdu na wózku inwalidzkim.
- Zadaszona wiata/altana.
- Miejsca do gier planszowych lub stół do pin ponga.
- Urządzenia do samodzielnego korzystania przez osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich (np. huśtawka/karuzela z możliwością wjazdu na wózku inwalidzkim);
- Wydzielona strefa do ćwiczeń lub wytyczona w terenie ścieżka do ćwiczeń (min. 50% urządzeń jako urządzenia integracyjne).
- Miejsce do gry w boule;
- Wydzielona strefa do ćwiczeń.
- Dostępność do miejskiej sieci WiFi.
- Monitoring.

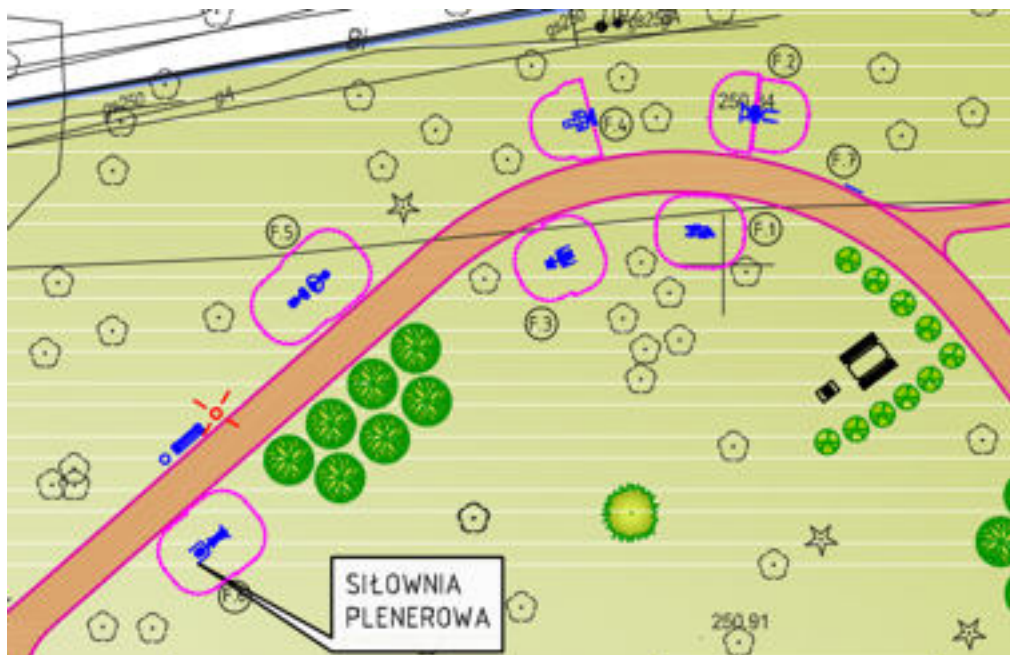
2.9. Toaleta publiczna

Opracować wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 3.1. Toalety publiczne.

Toalety ogólnodostępne wyposażyć w pomieszczenie dla opiekuna z dzieckiem (przewijak).

3. Siłownia plenerowa

Siłownia zaprojektowana została w północno – wschodniej części parku. Urządzenia usytuowane są wzdłuż ciągu pieszego z nawierzchnią mineralną na nawierzchni trawiastej.

Ryc. Fragment zagospodarowania terenu Parku Hutniczego z siłownią plenerową.
Koncepcja przekazana przez UM Zabrze wykonana przez A. Zientek, P. Siwik, 04.2022 r.

Wytyczne ogólne opracować wg wytycznych z etapu I, rozdział: pkt. 2.6. Siłownia plenerowa).

3.1. Dojście do terenu i miejsca odpoczynku

opracować wg wytycznych z etapu I, rozdział: pkt. 2.2. Ciągi piesze oraz wg wytycznych z etapu II, pkt. 1.1).

3.2. Informacja

Opracować wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 4. Znaki i tablice informacyjne) oraz wg wytycznych z etapu II, pkt. 1.3.

Dodatkowo informacja w formie wizualnej, dotykowej lub dźwiękowej o:

Układzie urządzeń i zagospodarowaniu siłowni plenerowej

3.3. Miejsce odpoczynku i elementy małej architektury

wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 2.4.1. Aranżacja miejsc odpoczynku) oraz wg wytycznych z etapu II, pkt. 1.4.

3.4. Kosze na śmieci

wg wytycznych z etapu I (rozdział: pkt. 2.4. Wyposażenie, elementy małej architektury, miejsca do odpoczynku przy ciągach pieszych, ppkt. 2.4.4. Kosze na śmieci) oraz z etapu II, pkt.

III. Przepisy dotyczące realizacji dostępności architektonicznej

Stosowanie wytycznych powinno być zgodne z:

- zasadami projektowania uniwersalnego w zakresie definiowanym przez Konwencję ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami (Dz.U. 2012 poz. 1169),
- Ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U z 2019 r., poz. 1186, z późn. zm.);
- Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, (Dz. U. 2015 poz. 1777);
- Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o **zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami** (Dz. U. 2019 poz. 1696);
- Ustawą z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843), która zawiera odniesienia do wymagań **w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych lub projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników**;
- Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 7 czerwca 2019, poz. 1065),
- **Normą ISO 21542:2011** Building construction – Accessibility and usability of the built environment, która określa **zakres wymagań i zaleceń dla środowiska zbudowanego**.

Uwzględnienie wymagań w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych lub projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników będzie wymagane:

- **w opisie przedmiotu zamówienia** przeznaczonych do **użytku osób fizycznych** (art. 100. 1. Pzp z 2019 r.). Jeżeli wymagania, o których mowa w art. 100. 1. Pzp z 2019 r., wynikają z aktu prawa Unii Europejskiej, przedmiot zamówienia w zakresie wymagań dotyczących dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników, opisuje się przez odesłanie do tego aktu (art. 100. 2. Pzp z 2019 r.)
- **w specyfikacjach technicznych** przeznaczonych do **użytku osób fizycznych**. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE (22) i 2014/25/UE (23) w sprawie zamówień publicznych (...) i 2019/882 w sprawie wymogów dostępności produktów i usług stanowią, że w przypadku wszystkich zamówień, które przeznaczone są do użytku osób fizycznych (...) przedmiotowe specyfikacje techniczne sporządza się (...) w taki sposób, aby uwzględnić **kryteria dostępności dla osób niepełnosprawnych lub projektowanie dla wszystkich użytkowników**.

W trakcie przygotowywania wytycznych korzystano z zaleceń dotyczących **projektowania uniwersalnego**, które są określone m.in. w następujących dokumentach:

- „Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami” - uwzględniając koncepcję uniwersalnego projektowania – poradnik. Wydany przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, jako kodeks dobrych praktyk. Warszawa, 04.2018. Dostęp online: <https://www.piib.org.pl/images/stories/aktualnosci/2018-03/StandardyDostepnosci.pdf> oraz <https://budowlaneabc.gov.pl/standardy-projektowania-budynkow-dla-osob-niepelnosprawnych/>
- „Standardy dostępności dla polityki spójności 2014 – 2020”. Załącznik nr 2 Standardy dostępności dla polityki spójności 2014-2020 dotyczące takich obszarów jak: cyfryzacja, transport, architektura, edukacja, szkolenia, informacja i promocja wydany przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju. Warszawa, 11.04.2018. Dostęp online:

http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/55001/Zalacznik_nr_2_do_Wytycznych_w_zakresie_rownosci_zatwierdzone_050418.pdf

Dodatkowymi uzupełniającymi dokumentami wykorzystanymi w wytycznych są:

- „Włącznik projektowanie bez barier”. Kamil Kowalski, Fundacja Integracja. Warszawa, wydania 11.2017. Dostęp online:

<http://www.integracja.org/wp-content/uploads/2017/12/W%C5%82%C4%85cznik-projektowanie-bez-barier.pdf>

- Standardy dostępności przestrzeni publicznych przyjęte przez JST w Polsce (np. Gdynia, Warszawa, Łódź, Wrocław), m. in.: „Standardy dostępności dla miasta stołecznego Warszawy, Warszawa, 23.10.2017 i inne.

Dostęp online do wykorzystanych w wytycznych dokumentów:

<https://bip.warszawa.pl/NR/exeres/674BC49F-57EA-4320-8642-E44AB610EBAF,frameless.htm>

<https://transport.um.warszawa.pl/-/standardy-projektowania-infrastruktury-dla-piesznych>

https://metropoliagzm.pl/wp-content/uploads/2020/09/Standardy_Piesze_Raport_final_online.pdf

<https://metropoliagzm.pl/wp-content/uploads/2019/09/Standardy-i-wytyczne-ksztaltowania-infrastruktury-rowerowej.pdf>

<https://metropoliagzm.pl/wp-content/uploads/2019/09/Standardy-i-wytyczne-ksztaltowania-infrastruktury-rowerowej.pdf>